

Engelli vatandaşlarımızın yaşadıkları sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla, Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını saygılarımla arz ederim.

Unit Özde

Gaziantep Milletvekili

Orhan İrfan
Klasik M. Uch.

Erkan AKÇAY
Manisa Milletvekili

Deniz Depboylu
Diyadin

Babur Samet

Kadir Kocademir
M. H. Kocademir

İsmail OK

Seyfettin Güner
Kocaeli M. U.

Mustafa KALAYCI
Konya M. U.

Mehmet KALAYCI
M. U.

Mehmet Erdoğan
Muğla M. U.

Erkan Hüsrevi
T. H. Hüsrevi

Ruh ERSOY
R. E. ERSOY

Özkan Aksoy
T. H. Aksoy

Mustafa Mit
M. U.

Hüseyin Çiftçi
H. Çiftçi

Mehmet Necmettin
A. H. Necmettin

Seyfettin Çiftçi
S. Çiftçi

Erhan Hüsrevi
E. H. Hüsrevi

Erhan Hüsrevi
E. H. Hüsrevi

GENEL GEREKÇE

Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından 2002 yılında yapılan, "Türkiye Özürlüler Araştırması 2002" ile ülkemizdeki engellilerin sayısal durumu tespit edilmiştir. Bu araştırmaya göre ülkemizde 8.431.937 kişi engelli olarak yaşamını sürdürmektedir. Bunun genel nüfusa oranı yüzde 12,29'dur. Engellilerin yüzde 36,34'ü okuma yazma bilmemekte, yüzde 77,81'i çalışmamaktadır.

AKP döneminde engellilerle ilgili geniş kapsamlı bir araştırma yapılmamıştır. Dolayısıyla Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı yetkilileri sorumluluk alanındaki engelli vatandaşların sayısını, engel durumunu, eğitim, sağlık ve istihdam durumunu bilmemektedir. Bina ve araç kirasına milyonlar harcayan Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı engelli örgütlerinin, engellilerin sorunlarının çözümü için devlet desteğiyle hayata geçirmek istedikleri projeleri "kaynak yok" gerekçesiyle geri çevrilmiştir.

Modern devletin görevi, yalnızca engelli bireylerin haklarını geliştirmek ve denetlemek değildir. Devlet aynı zamanda engellilerin yetenekleri ve potansiyelleri doğrultusunda gelişmelerini, eşit fırsatlara sahip olmalarını güvence altına almak, onların ekonomik ve sosyal refahını sağlamak zorundadır. Oysa Türkiye'deki yaklaşık 10 milyon engelli vatandaşımız eğitimden sağlığa, istihdamdan, ulaşımaya kadar her alanda sorun yaşamaktadır.

Engellilerle ilgili tüm hizmetlerin, ilgili bütün kurum ve kuruluşların ortak plan ve programlarla, işbirliği ve koordinasyon sağlanarak yapılması ve milli politikaların yaygınlaştırılması bugüne kadar mümkün olamamıştır.

Ülkemizde, bir çok kurum ve kuruluşların görev alanına giren engellilik konusu ile rehabilitasyon hizmetlerine bir bütün olarak bakılmaması; bu konuda çeşitli ve dağınık mevzuat oluşmasına, hizmetlerde karmaşıklığa ve kopukluğa, takipsizliğe bu da görev ve yetki karmaşasına neden olmaktadır.

Ülkemizde bakıma muhtaç engellilere yönelik sosyal bakım hizmetleri ve mesleki rehabilitasyon merkezleri son derece yetersizdir. Çeşitli engel gruplarına mensup engellilerin aynı mesleki rehabilitasyon programına alınmaları nedeniyle rehabilitasyon hizmetleri amacına ulaşamamaktadır.

Engellilere yönelik özel eğitim ve örgün eğitim veren okulların ve öğretmenlerin sayısı son derece yetersizdir.

Devlet tüm vatandaşlarının hayatlarını idame ettirecek miktarda gelir sağlayabilecekleri iş alanları yaratmakla yükümlüdür. Bu yükümlülük engelliler için de geçerlidir. Ülkemizde engellilere yönelik istihdam politikaları büyük ölçüde kota tekniğine dayanmaktadır.

4857 Sayılı İş Kanununa göre; elli veya daha fazla işçi çalışan özel sektördeki işyerlerinde yüzde üç, kamu işyerlerinde ise yüzde dört engelli çalıştırılması gerekmektedir. 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununa göre bu oran yüzde 3'tür.

Devlet Personel Başkanlığı'nın Kasım 2015 verilerine göre; kamuda engelli memur kontenjanı 63.207'dir. Çalışan engelli memur sayısı 40.656'dır. Dolayısıyla kamuda açık engelli memur kontenjanı 22.553 kişidir. Özel sektörde açık engelli işçi kontenjanı 23.000 kişidir. Bu veriler kota sisteminin; engellilerin işgücü piyasasına katılımı, istihdamı, çalışma barışı ve iş ilişkilerinde beklenen katkıyı sağlayamadığını göstermektedir.

4857 sayılı İş Kanunu kapsamında engelli işçilerin istihdamından Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü yetkili ve sorumludur. Ancak Türkiye İş Kurumu piyasaya işgücü sunma görevini yürütememekte, sadece kendisine gelen talepler kapsamında istihdam görevini sürdürmektedir. Kırsal bölgelerde ve az gelişmiş yörelerde 50'den fazla işçi çalıştıran işyerleri az olduğu için bu yörelerde yaşayan engelliler kota sisteminde faydalanamamaktadırlar. Engelli işçi çalıştırmayan işverenlere verilen cezalar caydırıcı olmadığı için işverenler bu kurala uymamaktadır.

Engellilerin istihdamında en önemli yöntemlerden biri de korumalı işyerleridir. 6/2/2014 tarihli ve 6518 sayılı Kanun ile 5378 sayılı Engelliler Kanununun 14 üncü maddesinde korumalı işyerleri ile ilgili düzenleme yapmıştır. Ancak bununla ilgili yönetmelik hala çıkarılmamıştır.

Engelli vatandaşlarımızın yaşadıkları sorunların araştırılarak, gerekli önlemlerin alınması konusunda Anayasa'nın 98 ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırma Komisyonu kurulması yerinde olacaktır.